

KOMAROM-VÁRMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
TATA, KOSSUTH-TÉR. 5.
Sürgőnycim: SAJTÓ, TATA.
☐ TELEFON: TATA 19. ☐

:: A Tanácsok hivatalos lapja. ::

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 20 Korona
Fél évre . . . 10
Negyed évre . . . 5
Egyes szám ára 40 fillér.

A hazugság

az emberi tulajdonságoknak egyik legrosszmányabb kinövése.

Nem kell hozzá semmi különös bátorság, ha kijelentjük, hogy ebből a kinövésből a burzsua sajtó tülön-tül sokat termelt.

A letűnt rendszer levitézlett, hirlapjainak mindnek egy jelszava volt. Mindnek egy cégerje volt t. i. mindegyik „a tiszta igazságot hirdette, pártkülömbőség nélkül”.

Igy hirdette évtizedeken keresztül, míg el nem jött az Idő, hogy minenkünk is végtére meg kell írni a tiszta igazságot; miszerint nem hirdetett bizony ő nagyhatalmassága soha semmi igazságot hanem igenis szolgálta a letűnt kapitalista rendszert.

Hazugsággal — jó fizetésért.

Ez bizony igazság! Előttünk folytak le az utóbbi évtizedek, politikai és gazdasági harcai.

Láttuk és figyeltük a legnagyobb politikai napilapokat, melyek egy nap alatt frontot váltóztattak.

Kiderült, hogy egy nap alatt a sajtó munkása másképpen is tud írni mint — tegnap.

A mozgató irányító erő a pénz volt. Esmék, elvek jók voltak takarónak. A proletár diktatúrát követő reggelen megdöbbenve vettük észre, hogy mi nem vagyunk még jó szocialisták sem.

A volt burzsua sajtó, megfürödve a Leithe vizében, márci holnapra megelőz bennünket tele sorokkal kiabál, s előttünk akkor járni a népuralom proklamálásának szükségességében.

Elhűlt bennünk a vér és bámullunk, hogy a munkásság lapja (már mint a miénk) nem tud lépést tartani, nem tud versenyt orditozni a volt burzsua sajtóval.

Még ma fedutlis, konservatív, vagy radikális.

Holnap már liberális, köztársasági, szocialis végül kommünista.

Mint mikor valaki az ingét változtatja.

Babonás félelemmel tekintettünk erre a rengeteg tudományra.

Hogy fér el egy burzsua fejben ez mind?

Hogy tudott a fejünk fölé kerekedni egyszerre a burzsua sajtó, tanácsokkal szolgálni nekünk, hogy; és miként kell alkalmazni a proletárdiktatúrát.

Már majdnem restelni kezdtek magunkat, hogy a világtól ennyire hátra vagyunk maradva.

Mig végtére azután egyszerre kialsul, hogy humbug volt az egész. A nagy láрма arra volt jó, hogy meglapuijanak a szakszervezetekben, mely gomba módra nőtt. nagy hirtelenséggel és az ezáltal kínálkozó előnyöket kiélvezhessék.

Tehát az előnyöket, még pedig gazdasági előnyöket és később esetleg a többit is.

No lám! És ha holnap aztán jön egy más, ismét egy új elvet, programot üvöltöni?

Hát mi akkor a véleménynyilvánítás?

A betű, a toll hatalma? Közönséges árucikk, melyet adnak vesznek?

Igy volt ez szokásban. Igy volt ez nevelve a burzsua sajtószabadságban.

Megvették a hirlapokat, vele együtt a sajtó munkásait, magát az erkölcsi lökét, mely az ember egyéni tulajdona volt

Megvették — mert szükségük volt rájuk.

Megvették — mert eladó volt. El kellett hinnünk, sőt meg kellett győ-

TÁRGA.

Közművelődésünk.

Soha nem dicsekedhettünk valami kifejlett kulturával. A háboru előtti időkben is gyenge lábón állottunk ebben a tekintetben. Közművelődési egyesületeink ha voltak is olyan szűk keretek között működtek, hogy ennek a hatása alig látszott meg.

Könyvtáraink kicsinyek és régiek és a ami legnagyobb baj, hogy nehezen hozzáférhetőek voltak.

Ének-, zene- és előadó művészetünk éppen a legkezdetelegesebb állapotban valának.

Minden ilyen célu egyesületnél erősen kidomborodott az osztály- és felekezeti különbség és ebben a tekintetben előjárt a vidék, ahol minden ember ismerte egymást és így éles határvonalat húzott itt is az osztályok között.

Hogy egyebet ne említsünk, minden felekezetnek voltak énekkarjai s azonkívül még egy különálló énekkar, is volt az olvasókör dalárdája amely mind között még a legliberálisabb volt, amennyiben itt nem nézték a faji különbséget, sőt a felekezeti hovatartozandóságát sem firtatták.

Ami elég merész újítás volt abban az időben.

Annál nagyobb baj volt aztán az osztályok megkülönböztetése. Maga a dalárda ebben a tekintetben nem volt hibás, mert válogatás nélkül felvette tagjai sorába mindazokat, akik belépni óhajtottak. Igaz, hogy a tagok zömét az iparosok és egy-két esetben ipari munkások képezték.

Ott volt a hiba, hogy azok akik az u. n. „előkelőbb osztály” névvel szerették magukat felruházni ha volt is valami kis hajlamuk az énekművelés iránt, nem tudtak leszállani arról a polcra, melyet ma már csak mosolyognunk kell s melyet a forradalom szele mint pelyhet elsöpört.

Pedig ha valamennyi énekest egy vezetéssel egy helyre összpontosítottak volna, mindjárt más helyzet állott volna elő.

A külön-külön osztályok ezen a cimen érintkezésbe jöttek volna egymással s valami megértés jöhetett volna létre, ha bizonyos osztályok ugyyszólva nem szitották volna az egyenlőséget.

Az általános felfordulás, a tisztító forradalom következtében, már most a helyzet javulását várjuk minden ilyen dologban. Mindenkinek, de elsősorban a proletárnak szüksége van a szellemi műveltség fejlesztésére. Az elhatároló válaszfalak, hogy im leom-

lottak, meg kell hogy nyíljanak az ut a művelődéshez. Valamennyi könyvtár, szellemi terméket, ha magántulajdonban van is mind köztulajdonba kell venni, az irodalom közkinccs, amelyet a köz javára kell értékesíteni és felhasználni.

A megyei direktórium, melynek ugy tudjuk van egy közművelődési osztálya, erős kézzel és habozás nélkül nyuljon bele ebbe az ügybe. Minden eszközzel hasson oda, hogy az általános közművelődésre szolgáló erők, a dolgozó milliók érdekében rendelkezésre álljanak.

Tudunk eseteket, nem is egyet, mikor a régi casinóban, a földmunkások és kiscgazdák helyiségében üres falaknak tartottak előadást és a közvetlen szomszédban pedig a moziban ember-ember hátán tolongott, hogy szórakozzék valami bűnügyi dráma szövevényes kifejlődésén.

A legnagyobb szükségét érezzük annak, hogy az emberi lélek megkapja a maga járandóságát. Az élet küzdelmeiben szükség van, a felvilágosító, oktató és szórakoztató előadásokra, hogy a munkában kifáradt erő felrisszúljon.

Mindent sokkal könnyebben elviselünk hogyha felvilágosodva a dolgok mélyére tekinthetünk. Fel kell kutatni az erre szolgáló lehetőségeket és erőket. Csalódtunk sok min-

zödnünk, hogy az egész burzsoa sajtó csak hazugság volt; és az egész burzsoa sajtó munkásai következetesen, nem elvekért, nem eszmékért küzdöttek, hanem hazudtak — pénzért.

És így nem tudtuk elhinni egy pillanatra sem, hogy a proletár állam jogosultságát igazán védelmezik. El kellett ezt is hinnünk hazugságnak, ha már annyit hazudtak, annyi elvet változtattak.

Egyel több vagy kevesebb. Az emberek erkölcsi tőkéjét, jellemét, megmenteni a maga tisztaságában, — hogy az ne legyen áruba bocsátható, és ne legyen árucikk a kupecok kezében, — ez a proletár állam egyik sarkolatos program pontja.

Elég volt a hazugságokból, gondolkozunk, beszélünk, írunk és cselekedünk becsületesen és igazán.

A kinek nem tetszik a proletár diktatúra, álljon félre az utból.

Nem kereshet senki előnyöket, ha nem igaz uton jár. Abból pedig senki ne élhessen meg hogy — hazudik.

Van egy megdönthetetlen alapigazságunk, ez a becsületes munka és a nyomában járó tisztesség.

Ez elég egy ember életére. Igaz hogy ebből nem engedünk.

Cséméi Arpad.

A kenyér.

Az asztalunkon van egy darab kenyér, melyet nem tudunk megnevezni, hogy milyenszerű, milyen ízű.

Ne várja senki, hogy itt szenzációs leleplezésekről lesz szó, csak egy keserves igazságot akarunk megállapítani. Megjegyeztük, hogy mielőtt a cikk írásához fogtunk volna, szakértők véleményét is meghallgattuk, tehát nem a levegőben halásztuk össze és nem az ujjunkból szoptuk.

El kell mondanunk, hogy az egész háboru ideje alatt és a háboru után következt átalakulás idejében is egy bizonyos Komárom vármegye kenyérből szükségét soha sem látott, s nem tudja hogy mi az ha nincs kenyér. Ez az egy bizonyos, kenyér most is van annyi a mennyi szükséges, hanem milyen az a kenyér.

denbeni, A megzavart egyensúlyt helyre kell állítani lelkeinkben, fel kell ébreszteni a szép, a művészet iránti érzéket, hogy csalódásainkat kárpótoljuk, Szem előtt tartva most már szigorú következetességgel az új világrend szer szabad gondolat formáinak a kifejlesztését.

Elmult az idő, midőn az irodalom és művészet csak a kiváltságosok érdekeit szolgálta; ezt most már általánosságban kell terjeszteni, hogy maga a dolgozó nép, a világot fentartó erő is hozzájusson még pedig közvetlenül.

Ugy is mesterséges uton állották útját ezideig, félve attól, hogy a felvilágosodottság terjesztésével felismerve a helyzetet, a kiváltságos helyzet ingadozni kezd, ami azóta már nemcsak megingott, hanem teljesen össze is omlott.

Tehát elő azzal a művelődési osztállyal, valamit attól is lássunk már. Itt a szépen megépített színházunk, csak társulat kell bele, pénz és közönség van hozzá bőven. Itt a kihasználatlan sok szép emberi hang, csak felhívás és vezetés kell hozzá, hisszük hogy az első napon eredményes lesz. Nevelni, szórakoztatni, ez a művelődési osztály feladata.

Ne aludjatok ott sem, arra kérünk ben-

(cs. á.)

A mikor e mult évi termés után az ellátatlanok kielégítéséről volt intézkedés, tudjuk hogy az akkori vezetőség szerzett annyit a menyit szükséges volt ahhoz, hogy az új termésig elég legyen.

Nem is volt eddig semmi nemű baj a kenyérről, kaptunk jó ízletes kenyeret, hanem egy hét óta a kenyérünk élvezhetetlen.

Dohos és rosszaga a kenyér, melyet mindennap eszünk; a földi javak legelsője, majd hogy ki nem fordul a szánkba.

Es hogy mi most miért lamentálunk, majd okát adjuk mindjárt. Nem célunk, hogy a péket szidjuk, avagy a molnárt. Mindegyik olyant termel a milyen az anyaga. Ott akarjuk a hibát keresni a hol van és hogy a jövő illetve a mostani termés az új kenyérral ez meg ne történhessék már figyelmeztetjük az intézőségeket, hogy gondja és figyelme legyen az alább elmondottakra.

Sem a péknél sem a molnárnál, nem romlott meg a liszt, hanem megromlott még mint mag az elhelyezett magtárakban, azon egyszerű oknál fogva, mert a felhalmozott búzát nem forgatták meg a magtárakban, vagy ha forgatták is olyan felületesen történt ez, hogy megdohosodot. Világos dolog, hogy az első pillanatra a mint a kenyeret megszegjük a péket emlegetjük, kinek milyen a terméshete, a szerint, folytatólag aztán sor kerül a molnárra és így tovább, míg az ember ki nem dühöngi magát.

Azt akarjuk tehát elérni, hogy megelőzzük már most, hogy ez a jövőre ne ismétlődjék.

A kenyérmagja még a lábán áll és már figyelmeztetjük az illetékes intézőségeket, hogy szellős és egészséges magtárokról gondoskodják. És azután ha betektároztuk a búzát, hogy van már elegendő, ezzel még nem tetünk meg mindent.

A magtárakat, melyben a mi életünk van, gondozni kell, mert; ha a búzát rendszeresen, már mint a megkövetelt idejében megforgatjuk, a magtárakat szellőztetjük, a buza nem dohosodik meg, és nem lesz élvezhetetlen a kenyérünk.

Ugy-e bár itten van?

Tehát mint teljebb is említettük, csak egy keserves igazságot akartunk megállapítani t. i. azt, hogyha a mindennapi kenyérről van szó, még ott is találunk hanyagságot és nem törődömséget. Mert ha idejében gondját viselték volna a gabonának, ma nem szidnánk a péket, a molnárt és nem dühöngnénk azon, hogy azt sem tudjuk, hogy kivel kezdjük ki, Miután e mult esőnek nem kell köpenyeg.

Mindegy, a multakon okolva, a jövőre kérünk most már egy kis előre látást és több figyelmet a mindennapi kenyérünkre.

Azt hisszük hogy elég idejében szólunk erről a dologról s most az egyszer elvárjuk, hogy mindenki helyeselni fogja az eljárásunkat ebben a tekintetben.

Legalább valamiben értsünk egyet.

(Cs. á.)

A tűzifa.

Megesett nálunk, ahol az egész országnak a legbőségesebb tűzifának való erdők vannak az a szégyen, hogy egyik elvtársunk nem tudta megfőzni az ebédet tűzifa hiányában. Azonban hát azért még nem dőlné össze a világ, hanem más egyéb okaink is vannak rá, hogy erről a tárgyról írjunk.

Szeretünk egyszerűek és röviddek lenni, nem csinálunk semmi hókusz-pókuszt, megmondjuk, hogy nincs szentünk. Nincsen azért mert elfogyott; felemésztette az öt éves háboru, a fokozott vasuti teljesítmény és a tizszeres erővel működő hadfelszerelési gyárak.

(Ezt a passzust már csak vegye be az olvasó, tudjuk jól, hogy minden írásunkban ott figyel és ott is lesz mindaddig, míg az okát meg nem szüntetjük.)

Tehát nincs szén és nem is lesz szén arra a célra, hogy fűtésre használjuk. Most nygvan még fűtenek onnét felülről, de majd mi lesz a télen?

Az egészen szomorú kilátásban csak egy vigasztaló van, annyi a kitermelésre váró érett tűzifa környékünkben, hogy nemcsak magunkat és a fővárost, hanem egy pár vármegyét is el tudunk látni. Jól értsük meg, érett, használatra kész tűzifáról beszélünk, nem időelőtti fairtásról.

Es ez megvan, erről adatokkal is szolgálhatunk. Már most aztán arról beszéljük, az általános pénzhiány idejében, — hogy miért nem lehet most fát beszerezni, mikor annak a legalkalmasabb ideje van?

Megvalljuk, erre nagyon kíváncsiak vagyunk. Egypár hét mulva elkezdődik a gabona hordása, minden igavonó barmot, minden kocsit és szerszámot ami még megmaradt és használható állapotban van, munkába állítjuk, hogy a termelést betakaríthassuk.

Ha ezt elvégeztük, akkor jön az őszi szántás és még egy kényeszerű állapot, ami megakadályozza a fuvarozást. A lerongyolt kocsival, lóval, a tönkretett és nem gondozott utakon, az őszi esőzés beálltával nincs az a fuvaros aki elinduljon fát hordani, ezt a lehetetlen munkát kívánni sem lehet.

Marad tehát egyetlen eshetőség, hogy téle ellássuk magunkat fával, t. i. azonnal engedélyt adni arra, hogy mindenki beszerezhesse a tűzifát most, mikor még a fuvarozást fel lehet használni.

Vigyázzunk mert úgy fog történni minden ahogy előre megmondjuk. Ha azért akadt meg a tűzifabeszerezés, hogy üzérkedés történt, akkor nem a fát kell zár alá venni, hanem az üzérkedőt.

Gombház, há leszakad lesz más.

Ha pedig azért akadt meg, mert kevés a fuvar, hát ez nem kifogás. Ez az egyetlen idő most, amikor még van, mert egész bizonyosan állítjuk, hogy később még ennyi fuvar sem lesz, sőt egyáltalán nem lesz erre a célra.

Látjuk, hogy akinek kocsija, lova van, az már beszerezte magának. Tudunk olyan helyeket, ahol egy-egy csinos kis fiók fatelepek is vannak már.

Látjuk továbbá azt is, hogy egyesek akiknek ugynevezett jó „összeköttetések vannak” azoknak is módjukban állott beszerezni.

Mi azonban akiknek sem kocsink, lovunk sem pedig „összeköttetések” nincsenek, mi az igazi dolgozó proletárok, a küzdő munkások, akik szaladunk egész nap az összesség érdekében, görnyedünk a hivatalban, varrjuk a testtakaró rongyot, talpaljuk a cipőt, patkoljuk a lovat és a többi, mi itt állunk, teljesen kiszolgáltatva annak az eshetőségnek, hogy a télen tűzifa nélkül maradunk.

Várjuk türelmes megadással, azt a messziről világító szerencsét, amikor eszéba jut valakinek gondoskodni rólunk. Valakinek akinek ez kötelessége volna.

Nincs azon semmi restelni való, hogy éppen a mi tanácsunkat elfogadja valaki és e szerint intézkedik. Elvégre a vak tyuk is talál szemet és néha mi is tudunk a szög fejére ütni.

Ne hozunk divatba megint egy új játékot, hogy „csak azért se” Van már ilyen ostoba szokás elég, mi az ördögnek szaporítjuk még.

Legyen a vezérfonalunk mindig minden dolgunkban az összesség java iránt az önzetlen munkálkodás. A hivalkodás nélkül való szigorú kötelességteljesítés, hogy a közölt szeretettel és megértéssel szolgálhassuk. A hivatali formákat pedig ott egye meg a fene, ha ez hátráltatna bennünket a közügynek a becsületes szolgálatában.

Jól mondtuk e embertársaim?

Azt hisszük, hogy — igen.

(cs. á.)

Piaci bíróság.

Egyes esetekből kifolyólag szóvá tesszük a piacon felmerülő árdragítások egyszerű elintézését. Kimegy egy asszony a piacra mondjuk salátát árulni. Darabját a salátának adja 1 K. 20 fillérért. Megy a vörös ör, felelőségre vonja az eladót, árdragításért felírja az illető nevét. Ugyanakkor feljeleníti a

vevőt, vagy mondjuk a vevőket, mert tanu mindenhova kell.

Megindul a hivatalos eljárás. Lássuk csak. A vörös ör eltölti az idejét a feljelentés megírásával, és betérjesztésével.

A hatósági megbízott tölti az idejét az eset megvizsgálásával tanulmányoz és tárgyalást tűz ki.

Ekkor előkerül egy másik ember a ki eltölti a drága idejét azzal, hogy kézbesít vádlottnak, vevőnek, tanunak, vörös örnek, az egyik lakik a kocsi utca végén, a másik a hajdu-utca végén, a harmadik ha jól megy Tóváros végén. Es ha nagy a szerencsénk, egyik tanu künn lakik a pusztán.

Ekkor aztán jön az igazi még csak. A tárgyalásra kitűzött napon, hét nyolc ember leteszi a kapát a kaszát, felöltözik ünneplőbe mert ugy nem mehet a törvény elé, a hogy éppen otthon végzi a házi dolgát.

Megjelennek a bíróság előtt és tényleg kistül, hogy az eladó árdragítást követelt el, megállapítást nyer, hogy az 1. K 20 filléres salátát 30 fillérért lett volna szabad forgalomba hozni.

Künn vagyunk a vízből, azaz, hogy dehogyan. Most vagyunk még most benne nyakig. Igaz, hogy nem valami erős oldalunk az algebra hanem azért hozzávetőleg ki tudjuk számítani, hogy az egész saláta úgy a maga 90 filléres árkülönbözetével benne van nekünk majdnem mint készpénz kiadás 160—180 koronába ha számítjuk az idő veszteségét, ez megfelel 6 napszámoknak a mellyel 1 hold földet be lehet kapálni. Aki jobban érti számoljon utánunk.

No most már azt, kérdezzük, hogy miként lehet az egész ügyet egyszerűsíteni. Sőt tovább megyünk mindjárt meg is magyaráztuk. Felállítunk egy piaci bíróságot. Egy ember elég erre a célra meg a vörös ör akinek ugyanis a piacon kell teljesíteni a szolgálatot. Nyakon esipi az árdragítót és ott mindjárt a helyszínen „megállapít, kihallgat és ítéleteket is mond a piaci bíróság.“ Az árdragító holmijait el is lehet adni a meghatározott áron, vádlott, vádló, bíró kézbesítő, tanu, a másik öt percen belül már mehet a dolga után.

No ez csak nem bosszorkányság? Mi az istennyilának akarunk mi valamit tanulni a volt burzsoa igazságszolgáltatástól. Hagyjuk fenébe ott ahol van elmúlt és vége.

Nevetséges mikor valaki egy pöttönyi bagdattel ügyet akkorára felúj. A régi rendszer legnagyobb hibái közé tartozott, hogy egy becsületsértési pört el lehetett huzni évekig.

A szegény sértett félnek, megnézi a telexkönyvi lapját és ha az kóser volt, akkor kóser volt a pör is már tudniuk a vádló és védő ügyvédnek.

Nekünk nem lehet célunk az időpocsékolás, nekünk gyorsan kell végezni az ilyen apró ügyekkel.

Kell az idő más fontosabb dolgokra. Egyszerűen és röviden, ez legyen a jelszó!

Siketek intézete.

A Közoktatásügyi Népbiztosság a Bethlen-téri siketnéma-intézetet államosítván elrendelte, hogy a nevezett intézet a következő tanévtől kezdve a siketek intézetévé szerveztessék át. Ezen új típusú intézetnek négy tagozata lesz, mégpedig: játék-iskola, szakiskola, tanfolyam és középfoku iskola. A közoktatásügyi Népbiztosságnak emez elhatározásával több évtizedes küzdelem nyer megvalósítást a gyakorlatban a proletár gyer-

mekek érdekében. Az intézet közelebbi célját és rendeltetését az érdekelteknek adandó tájékoztatás céljából a következőkben vázoljuk:

A játék-iskola célja és rendezetése az lesz, hogy a 4—7 korban megsiketült gyermekek ide kerülvén, szakszerű internátusos ápolás, gondozás, óvás, nevelés, tanítás és foglalkoztatás révén megmentessenek a meg-némulástól.

A játékskola növendékei 7 éves korukat betöltvén, az intézet szakiskolájába kerülnek, ahol az alap és közhasznu ismereteket sajátítják majd el. Ugyancsak ebbe a szakiskolába osztatnak be azok a gyermekek is, akik mint elemi iskolai tanulók lettek siketté, de siketségük miatt tanulmányaikat az elemi iskolában nem folytathatják tovább.

A tanfolyam az iskolaköteles koron túl megsiketült felnőttek részére szerveztetik azon célból, hogy az e korban megsiketültek megtanulván ott a beszédnek szájról való leolvadását, (amely képesség az elvesztett hallást van hivatva pótolni!) nevezettek zavartalanul beilleszkedhessenek a munkás társadalomba.

A középfoku iskola tanulóiban részben azok lesznek, akik az intézet szakiskoláját elvégezték, részben pedig azok kerülnek majd ide, akik mint középiskolai tanulók siketültek meg s e miatt kellett abbahagyniok tanulmányaik tovább folytatását.

Az intézetet igénybe venni akaróknak személyes, vagy írásbeli érdeklődésére készséggel ad közelebbi felvilágosítást az intézet vezetősége: Budapest, VII., Bethlen tér 2 szám.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A hadügyi népbiztosság 1919. április hó 26-án kelt 8342jelm. 40.1919. sz. rendelete.

3. §. Családi pótlék.

1. A katonai személyeknek a családtagok számának korlátozása nélkül, a családtagok fentartásának segélyezésére, minden arra igényjogosult családtag után, családi pótlék illetékes.

Családtagnak tekintetnek:

a) a feleség, feltéve, hogy férjétől bírólilag elválasztva nincs;

b) a gyermekek, ha atyai gondozás alatt állanak (a házasság felbontásakor bírólilag, vagy gyámhatóságilag az atyának ítélteik oda), 18 életévüket még el nem érték és önálló keresettel nem bírnak;

c) az atya és anya, — ha teljesen keresetképtelenek s vagyontalanok, a katonai szolgálatot teljesítő egyénnel egy lakásban laktak, vagy laknak és ő a szülők egyedüli eltartója;

d) a testvérek, — ha mint árvák, vagy teljesen keresetképtelenek egyuttal vagyontalan szülők mellett visszamaradva, a katonai személy gondozásában állanak; övele egy háztartásban voltak, vagy vannak és ő e 18 életévüket még el nem ért, önálló keresettel nem bíró testvérei egyedüli eltartója.

Különös esetekben a családi pótlék igényére nézve a hadügyi népbiztosság végérvényesen határoz:

2. A családi pótlék minden arra igényjogosult családtag után havi 100 K-val állapítatik meg.

3. A családi pótlék mint osztható jellegű havi illeték minden hó 1-én előre kiszolgáltatandó.

A forradalmi törvényszék ítéletei.

Sas Jánost (Császár) lopásért 1000 korona pénzbírságra.

Friedmann Gézát (Bokod) meg nem engedett borszállításért 1000 korona pénzbírságra.

Kovács Mihályt (Oroszlán) testi sértésért 500 korona pénzbírságra és 3 havi fogházra.

Gombás Ferencet (Szöllős) hatósági rendelet megszegéséért 1000 korona pénzbírságra.

Nagy Mihályt (Dad) árdragításért és fehér pénz el nem fogadásáért 3000 korona pénzbírságra.

Hasenfratz Jakabot (Héregh) fehér pénz el nem fogadásáért 2000 korona pénzbírságra.

Sztruhár Jánost (Oroszlán) árdragításért 150 korona pénzbírságra.

Rovács Pál (Naszály) hatósági rendelet megszegéséért első ízben 4000 másodízben 500 korona pénzbírságra és 2 havi börtön.

Krausz Józsefet (Tata) élelmiszer felhalmozásért 3000 korona pénzbírságra, és ez élelmiszer elkobzására.

Cérna András (Naszály) hatósági rendelet megszegéséért 500 K. pénzbírságra.

Szöke Jánost (Naszály) hatósági rendelet nem teljesítéséért 500 korona pénzbírságra.

Menoru József, Eck Ferenc (Geszt) falopásért 500—500 korona pénzbírság és 2 havi fogház.

Szücs Zsigmond (Ó-Szöny) husdrágításért 3000 korona pénzbírságra és 3 havi fogházbüntetésre.

Gál Istvánt (Kisbér) vörös hadsereg sértésért 5000 kor. pénzbírságra.

Lázár István (Bokod) hatósági intézkedés megszegéséért 100 korona pénzbírságra és egy havi fogházbüntetésre.

Hartegén József, Eck Ferenc, Wohl Jakab, Heczl János (Geszt) erdei kártérítésért 1000—1000 korona pénzbírságra és 2 havi fogházra.

Heczl Mátyás munkástanács elnök, Schalkhammer József munkástanács tagot bűnpártolásért 1500—1500 korona pénzbírságra 2¹/₂—2¹/₂ fogházra. Megbizatásuktól a forradalmi törvény erejénél fogva megfosztatnak.

Sohasem izzad a lába

Ha a „Meduzinát“ használja.

5 kor. 60 fill. előleges beküldése ellenében szállítja

MÁTIS és PRAMGER okleveles vegyész és kozmetikus KISPEST.

A tóvárosi munkás és katonatanács bűntető bírója a következő ítéleteket hozta:

Singer Sámuel tóvárosi lakost 400 korona pénzbüntetésre, nemfizetés esetén 10 napi fogház büntetésre ítélte, mert az elsőfoku ítéletnek eleget nem téve, a bíróság megkerülésével s a feljelentő vörössérség alaptalan meggyanúsításával fellebbezést adott be.

Gallai András a munkástanács egy tagjának alaptalan megrágalmazása miatt 500 kor. pénzbüntetés vagy 21 napi fogházbüntetésre marasztaltatott.

Szommer Ferenc s. k.

TATABÁNYA.

A széntermelésről!

Ma midőn proletár hazánk nagy része idegen imperialisták járma alatt nyög, s midőn a négy és fél éves világéges iparilag s kereskedelmileg tönkretette az országot nem érdektelen némi áttekintést nyerni egyik legfontosabb anyagunkról a szénről. Jelenleg hazánk: (a meg nem szállott vidéket értve) bányáinak összes szén termelése napi 970 waggont tesz ki, mely mennyiség tekintve azt, hogy a behívások u. m. vörös hadsereg, vörös őrség, továbbá fizemi és munkás tanácsok számos egyént vontak el állandó munka helyéről, miáltal a szénrel dolgozó gyárak produktívuma csökkent, mégis a termelt szén mennyisége a gyárak csökkentett üzemi képessége mellett is csak $\frac{1}{3}$ -át teszik az igényelt mennyiségnek.

Mi ennek az oka?

A nagy mértékben csökkent széntermelés egyik oka az élemezés hiánya volt. Hisz tudvalevő dolog, hogy azon egyén ki nehezebb testi munkát végez több élelmet igényel mint aki könnyebb munkát végez. A bányászok a béke idején midőn 12 órás műszakot teljes egészében át dolgoztak, az akkori csekély kereseti lehetőségek mellett is könnyen kiegyithették kedvük szerint élelmezési igényüket, s a jól táplált gyomor nagyobb munkabírásra serkentett. Ma dacára, hogy a bányatelepek átlag jobban vannak élelmezve mint a városok vagy gyárak munkásai, mégis aránylag kevesebb élelmet fogyaszthatnak az ország készleteinek csekélyisége miatt. Másik fő oka a munka fegyelem lazulása.

A szakszervezetek gyűléseket tartanak, agitációk s röpiratok sokaságával lépik el a munkásokat azonban a belső elégedetlenség folytonos hátrányokat támaszt. Az egyes csoportok vezetőségének megválasztásánál valóságos korteskedés folyik; a meg nem választott egyén tábora folytonos harcokat folytat a győztes fél táborával. Az egyes posztioikat betöltő egyéneket pedig folytonos támadások érik, s e sok surolódás a munka csökkenésére vezet. A politizálás nem csak a szabad időben hanem a munka helyeken is folyik, ami csak újabb termelési hiányt von maga után.

Még mindig van eltérés a szellemi s a fizikai munkás között. Hiányzik a teljes harmónium mely az osztályrendeket kikapcsolva teljesen a testvéri megértés az együtt munkálkodás alapján állana. A szellemi munkások kell, hogy tudásuk teljes latba vetésével munkálkodjanak, igyekezetük s tudásuk egészét vigyék a proletárdiktatura szolgálatába. Jóban, rosszban osztályrészesük a fizikai munkásoknak, mégis akadnak ellentétek, melyek bár könnyen áthidalhatók, mégis állandóan fenforognak. S az így támadt meg nem értés csak arra szolgálhat, hogy az amugy is silány termelést még lejjebb szorítsa. A bányaberendezéseket melyek az üzem folytonos menetét biztosítják, azon hosszú évek alatt, hogy elszigetelve vagyunk a külföldtől, importálni nem lehetett, a meglévő készletek a takarékos beosztás s jó kezelés me lett igaz hosszú ideig alkalmazhatók voltak, azonban mikor a készletek is elfogytak azokat pótolni csak részben lehetett, mivel az anyagok javarészt külföldi készítmények.

Mind e röviden vázolt adatok összefoglaló szolgálhat alapul a múlt s a mai széntermelés közti aránynak.

Míg 1914. június havában Tatabányán az összes széntermelés 3500 bányamunkással 15.000 waggon volt, addig 1917. június havában 3300 bányamunkás 13000 waggon szenet termelt.

Innét kezdve a termelés folytonos apadást mutat, dacára annak, hogy a bevonultak 90%-a vissza jött, továbbá a megszállott vidékekről is sok új munkaerő áll ott munkába, úgy hogy a létszám meg üti a békebeli állományt s a termelés mégis óriás hanyatlást mutat, úgy hogy 1919 június havi termelés csak 6600 waggont tesz ki.

Mind ezeket egybe vetve a helyzet nem kritikus, sőt úgy látszik maguk a termelők is belátják ezt, s mihelyt a hiányzó anyagokat némileg pótolni lehet, s kiküszöbölődik a félreértés s helyébe a kölcsönös megértés lép, reméljük oly széntermelés birtokába jutunk mely felülmúlja a békebeli arányokat is.

(S. E.)

Hirek!

A pártszervezet végrehajtóbizottsága mint már múlt számunkban jeleztük, intenzíve megkezdte működését.

Folyó hó 7-én hétfő d. u. Nagy László tanító elvtárs az újtelepi Vogl féle vendéglőben, Gillig Ferenc tanító elvtárs pedig a Fortuna mozgóban tartott oktató előadást, melyet a megjelent szép számú halgatóság nagy tetszéssel fogadott.

Kedden d. u. a Mésztelepiek részére Polonyi Kálmán tanító elvtárs tartott előadást.

Ezentulisa megnevezett napokon Murányi párttitkár, Mezei és Homor elvtársak rendszeres előadást fognak tartani, a jövőben pedig a mérnök és az orvos elvtársak is tudásuk egészét fogják az oktatás részére fordítani.

Ismétlen felhívja a végrehajtóbizottság az elvtársak figyelmét arra, az oktató előadásokat minél számosabban látogassák.

Vasárnap azaz f. hó 6-ára egybehívott összbizalmi gyűlés közbejött akadályok miatt

elhalasztott, s helyette f. hó 13-án vasárnap d. e. 9-órakor fog megtartani a Népház tanácskozó termében.

Sport.

A Budapesti Kombinált csapat és a Tatabányai Sport Club 1:3:1. (1:1:1)

A Tatabányai Sport Club 1-ső csapatának vasárnap f. hó 6-án egy Budapesti Kombinált csapat volt vendége, azonban ezen kombinált csapatban többek között olyan nevek is szerepeltek mint, Ging, Boros II, Weisz, Bajusz, Opata, stb.

Tatabánya 5 tartalékkal volt kénytelen a harcot felvenni és így is az első félidőben nem csak, hogy méltó ellenfele volt a főv. Komb. csapatnak hanem határozotlan fölényvel játszott és a Torda jobb összekötő által lőtt első goal után elvitathatatlanul látott a Tatabányaiak győzelme. Sajnos azonban a második félidőben a tatabányai csapat annyira visszaesett, játékosai Obitz center-half kivételével, ki különben is végig a mezőny legjobb embere volt. — oly formán kivüli játékot produkáltak amelyhez a nagyszámú közönség nem szokott hozzá.

A tatabányai csapatban szembetűnően látszik a training hiány és a lelkesedés nélküli játék, pedig e két kellék nélkül lehetetlen a club sárnit diadalra juttatni.

A játékosokról szólva: Sebestyén kapus labdafogásai dacára 2 havi távollétének kielégített, mozgása azonban nehézkes. Többek között Boros II. egy lövését bravúrral mentette.

A hávédék közül meglepetésre Cselt Nagy Lajos volt a jobbik, bár a második félidőben egészen méltó partnere volt a teljesen training nélkül és így formán kivüli levő Vinternek.

A halvesorban de nem csak a halvesorban hanem az egész mezőnyben mint már említettük is kimagaslott Obitz centerhalf fáradhatatlan játéka, észszerű labdaosztogatásai, szélső halfjai eltorpultek játéka mellett.

A csatársor játékaról csak annyit, hogy úgy Moll II. Torda, Rösner, mint Trattner játéka szembeötöl a training hiány és valószínűleg ez az oka formán kivüliességüknek.

Frühvirh mind mindég úgy most is nagy igyekezettel és lélekkel játszott azonban partnerei hibáiról nem tehet.

A Budapesti csapatban Bajusz kapus egy pár bravuros védéssel Boros II. nagy szerű kiszökéseivel és lövéseivel bebizonyították, hogy nem ok nélkül küldött érték az M. T. K. Bécsből.

Weisz hávéd biztos rugásával Opata erőteljes támadásával tünnek ki, Ging játéka egyszerű, másszor kicsillant a válogatott half játéknívója azonban jelenleg ő sincs formában.

F. hó 6-án még a T. S. C. I. en kívül a következő tatabányai csapatok játszottak a T. S. C. vasas csapata Dorogon játszott az ottani Sport Egyesület 1-ső csapata ellen, a három tartalékkal szereplő vasas csapat erős küzdelem után 3:2 arányú vereséget szenvedett.

A Tatabányai Sport Club Kereskedők csapata a helyi serlegért való küzdelemben 3:0 arányban legyőzte az Újtelepi Bányász 1. csapatot. A mérkőzés az első félidő végén félbeszakított és folytatása a T. S. C. fegyelmi bizottsága zöld asztalán fog lejátszódni.

Chrappán Ottó a tatabányai csapat kapitánya és lelke valamint Krausz Nándor a letörhetetlen lelkes half játékos felgyógyultak lábujjuktól és vasárnap 13-án játszanak csapatukban Tatabányán, az F. T. C. I. B. rendkívül jó formában levő teljes csapata ellen. Dacára annak, hogy 2 oly emberrel mint Chrappán és Krausz erősödik a tatabányai csapat, nem hisszük, hogy Winkler I. és Winkler II. nélkülözése mellett megnyerjék a mérkőzést.

Tatabánya augusztusban már teljes csapattal játszhat. Halfsora Obitz Chrappán

és Krausz összeállításában nem csak a vidék, hanem az ország egyik legjobb halforsorának ígérkezik.

Nagy hátrány, hogy a mérkőzéseket a legnagyobb melegben d. u. 4 ó. kell kezdeni, de miután a Budapesti csapatnak az esti 7 órai vonattal vissza kell utazniok későbbre nem lehet tolni.

A tatabányai serlegmérkőzések körül nagy zavarok mutatkoznak úgy annyira, hogy az eddig lejáított 5 mérkőzés közül háromat meg kellett semmisíteni. Erre következő számunkban még vissza fogunk térni, bővebben.

Sabján Béla a tatabányai Sport Club football igazgatója egészségének helyre állítása céljából hosszabb szabadságra távozik. Fájó szívvel látjuk a szezon közepette távozását reméljük azonban hogy nem sokára felépülve üdvözölhetjük őt csapataink körében. Távozléte alatt a football igazgatói teendőket Rózsa Dezső a lelkes és közismert Sportsmenn ki különben is a tatabányai Sport Club megalapítója, fogja végezni. (S. E.)

Előfizetési felhívás.

Kérjük lapunk összes előfizetőit, hogy a lejárt előfizetési díjakat, a lap kiadóhivatalánál (Tata, Kossuth-tér 5. sz.) 8 nap alatt befizetni sziveskedjenek. Az előfizetési díjak meg nem újítása folytán a lapküldést 8 napon túl beszüntetjük.

Komárom-Vármegye
kiadóhivatala.

HIREK.

Tanítók kurzusa. A közoktatásügyi népbiztosság országsszerte mintegy három hétre terjedő kurzust tart a tanítók részére. Célja a tanítás módszerét a szociális nevelés irányában egy bizonyos egységes rendszer szerint megalkotni. Ez az tehát amire régen várunk. Az egész iskolai oktatásnak a reformálása. Itt volt mindig a legelhibázottabb, legvétkesebb hanyagság nem ugyan a tanítók részéről, akik erre nézve mindig felsőbb utasítás szerint jártak el, hanem a régi uralkodó rendszernek az egyoldalú elfogultsága. Hogy egy kicsit későn értesülünk e héten, már most csak megemlítjük, de a legközelebbi számunkban bőven foglalkozunk ezzel az ügygel. Bőven bizony, de még mennyire, mert ez már az elejére vág az egész átalakulási rendszernek s hordereje kiszámíthatatlan fontossággá bír. Visszatérünk erre egész bizonyosan.

Házasság. Svidényi Govrik Annus és Skrabák József f. hó 5-én házasságot kötöttek.

A forradalmi törvényszék Kovács Józsefnét hatósági alkalmazott megrágalmazásáért bűnsnek mondta ki és 50 korona pénzbüntetésre és nyilvános hírlapi bocsánatkérésre ítélte. Elítélte azonfelül még 3 hónapi fogházra.

Levelezés az Amerikában lakó magyar alattalokkal. A Kanadában Mexikóban, valamint Délamerikában lakó magyar alattaloknak ezentúl családi leveleket lehet írni. (Budapest, V. Nagykörön-utca 13) utján lehet továbbítani és amelyek e célból egy nemzetközi választványelnyel (coupon-réponse) ellátandók. Az Egyesült Államokban továbbra is csak üzenet útján lehet levelezni.

A legszebb és legizlésebb sapkákat lehet készíteni Nagy István szücs elvtársunknál gyorsan és pontosan hozzájutnak a sapkáinkhoz, ha nála csináltatjuk. (Fazekas-utca.)

Szabó munkások és munkásnők táncvígalmá. A fenti szakszervezet, ma vasárnap délután tartja táncvígalmát az angolkeri vendéglő helyiségében (volt Hutsonreiter.) A táncvígalmot alkalmából, csinos kis műsort látunk összeállítva. A műsor tartama megfelel a mai rendszellemének, amennyiben annyiban. Kezdet ez is elég, majd később reményünk van rá, hogy bővebben is telik. Mindenesetre szívünk melegevel üdvözöljük az első munkásdalárdát. Csak bátran előre, fel a fejfel. Ha dőcög is eleinte, majd sima lesz; csak kiartás és szorgalom. Mindig azt mondjuk és nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy ilyen esetekben ki kell használni minden kínálkozó alkalmat, minden tehetséget aminek hasznát lehet venni. Ha dolgozó munkások vagyunk is azért miszeretjük a szepet és tudunk érte lelkesedni, sőt tovább megyünk egyenesen óhajjuk, szomjuhozunk a szép, a nemes művészet élvezetét, a melyből kilóditott benünket az öt éves ember meszárás. Neféljetelek semmit, örökös gondal vigyázunk reá, hogy miben lehetünk segítségekre, segíteni, ápolni fogunk minden működéseketben; Tehát csak — daloljatok.

Versenyszás a nagy tavon. A már egyszer elhalasztott, versenyszást f. hó 6-án tartotta meg a Tata-Tóvárosi Atlétikai Club. A ragyogó nyári időben szokatlan nagy közönség vett részt a mérkőzésen, mely páratlanul érdekes szép látványt nyújtott. Sohase tudtuk, hogy ennyi szép lány van Tatán s hogy még mindig olyan sok a nyári zefir és batiszt mint a mennyit ezen a délutánon láttunk. Az uszóversenyben Telkes Miklós lett a győztes, ki meglepő szinte bravuros technikával vezetett az első beugrással kezdve az egész cél pontig, ahol pár méter távolsággal megelőzte a többi versenyzőt. A verseny többi részét u. n. műugrások és vízpoló mérkőzést töltötték ki. Az előbenni nem is annyira műugrás, mint inkább nyaktörő ugrásnak válik be. Szerencsére komolyabb baja egyik ugrónak sem történt. Az utóbbi már inkább testi ügyesség kifejtése volt, ahol szinte boszorkányos ügyességgel forogtak az atléták a vízben. A versenyen, melyen különben mint néző a női nem volt túlnyomó részben képviselve, szinte kirívóan feltűnt. Atlétikai Clubnak — hogy is mondjuk csak — mint egy elszigetelt összeállítás. Nem igen válogatjuk a szavakat, ilyen alkalommal bizony mi megütközünk azon, hogy az Atlétikai Club olyan színben tűnik fel előttünk mint egy zártkörű társaság. Érthetően beszélünk, ezt a sport kedvelést, mindenkinek lehetővé kellene tenni. Szélesebb mederben óhajtanánk valósággal propaganda szerűen a tagokat mintegy verbuválni, hisz maga a vezetés ügyes és szakavatott kezekbe van. A direktórium művelődési oszállya (amelynek még sok baja lesz velünk) szintén hathatósan segíthetné elő azt a testnevelési sportot. Mert minden a mi szép jó és hasznos, azt mindnyájunknak a közkincsévé kell tenni; és akt erre a célra fel lehet használni, oda kell állítani a közjó szolgálatába. Ebben a tekintetben nem válogatunk. Nekünk minden jó ami hasznos. Rézletes eredmény a következő; 1. Telkes Miklós 10 p. 21, 2. Dukász Ede 11 p. 27, 3. Leopold Sándor 11 p. 38, 4. Dukász László 11 p. 38, 5. Telkes Károly 11 p. 39, 6. Köhalmi László 11. 40, a többi uszót névszerint Simon Károly, Dóczi László, Szabó Ferenc, Engländer István, Tamásy Károly, Simon Ernő, Láng Károly Dukász István és Szilágyi István alig karcspás választotta el egymástól. A Club ezen verseny sikerén felbuzdulva a hónap végére egy nagy uszóverseny rendezést tervezi a fővárosi uszók részvételevel.

Zsák- és ponyvaigénylések. A Ruházati Hivatal zsák- és ponyvaosztálya arra való tekintettel, hogy a zsákokat és ponyvát helytelen módon igénylik és ezzel sok felesleges munkát okoznak a következő tájékoztatást közli: — A termés lebonyolításához a zsákokat a szocializált gazdaságoknak a Termelési Szövetkezetek Központja (Budapest) véleményezése alapján a ruházati Hivatal zsák- és ponyvaosztálya utalja ki. A

100 holdon aluli gazdaságok zsák- és ponyvaigénylése a Kerületi Terményhivatalok, illetőleg a Terményhivatalok Központja (Budapest) véleményezése alapján utalják ki. Mint a fentiekből látható, a Ruházati Hivatal zsák- és ponyvaosztálya zsákokat és ponyvát csak az illetékes Terményközpontok véleményezése alapján utal ki, tehát az igénylésekkel legcélszerűbb közvetlenül a Termelési Szövetkezetek Központjához, illetőleg az illető Terményhivatalhoz fordulni. Az ipari és egyéb szállítási célra szükséges zsákok igénylése miatt pedig közvetlenül a Ruházati Hivatal zsák- és ponyvaosztályához (IV. Párisi-utca 2.) vagy a szükség szerinti helyéhez első legközelebbi zsák- és ponyvaraktárhoz kell fordulni.

A Tatai és Tóvárosi szervezett Cipész, Csizmadia munkások és munkásnők Szakcsoportja folyó hó 14-én az az Hétfőn este 1/29 órai kezdettel szaktanfolyamot kezd. Juhász Imre cipész Szaktanító vezetése alatt.

Q hús. Megint a hús; nem haragszunk meg ha kisebb fejadagot kapunk és nem fáj az ha hetenként kétszer eszünk is húst, de legalább kapjunk akkor mindannyian. A ki hamarabb felkel, a ki jobban tud tülekedni az hozzájut a husadaghoz, míg a gyengék az öregek kimaradnak. Tartsuk be az egyenlőséget, ha nincs annyi készlet, hogy minden husjegy fedezve legyen, akkor meg se kezdjük a kimérést, a legnagyobb elkeseredést váltja ki az a körülmény hogy egyik helyen húst esznek a közvetlen szomszéd pedig csak a szagát élvezheti. Nem jól van ez így, legjobb ha bevárjuk míg megfelelő husfedezet lesz, azután kezdünk a huskiméréshez úgy, hogy mindenki ki legyen elégítve. Részesüljünk mindannyian egyformán, a kik az ellátást megérdemlik. Hisz elvégre ez a cél.

Q Magyarországi Munkások Rókkant és Nyugdíjintézete ezúton is felhívja hadbavonult tagjait illetve azok hozzátartozóit, hogy tagdíjfelvételi kötelezettségüknek tegyenek eleget, amennyiben bevonulásuk tartamára rendszeresítésben résztulnek. Ily körülmények között az alapszabályok 11. §-ának b) pontja sem mentesíti a hadbavonultakat a törles alól, kivéve azon harctéren levő tagokat, kiknek hozzátartozójuk nincs. Miután az egyesület továbbra is a rendszeres keretek között működik, fizeti az alapszabályokban előírt rokkant, árva és özvegysegélyeket, minden tagnak kötelessége tagdíjait pontosan fizetni. Ennek elmulasztása esetén a központi választmány az alapszabályok 10 §-s értelmében mindazon tagokat, akik 26 heti tagsági díjak hátralékában vannak, a tagok sorából törölni fogja.

Dögölt hús. Felhaborító bűnygyben itélkezett a forradalmi törvényszék e héten. Szabó Józsefné jómódu gazdálkodónak seríesvészben elhullott a disznaja. Eladta a cigányoknak erős alku után 600 koronáért. A tárgyaláson azzal vélekezett hogy a cigányok úgy lopták el tőle a disznót. Kitűnt azonban a cigányok vallomásából hogy nézet eltérések is forognak fenn a fizetésnél, amennyiben a vádlott nem fogadta el a kétszáz koronást. Világos dolog, hogy a védekezés csak arra volt jó, hogy ezáltal a bűnygy még súlyosabbá legyen. A törvényszék igazoltnak találta a feljelentést, s a vádbiztos indítványára a bíróság 8000 korona pénzbírságra nem fizetés esetén pedig 6 hónapig terjedő (önköltéségen élelmező) fogházra ítélte a vádlottat. Sulyosbító körülménynek vette a vádlott vagyoni állapotát, mely nem kényyszerítette őt arra, hogy a dögust ily módon értékesítse.

Öt cigánykaraván. No ez is egy szép örökség; az oláh cigányok társasága. Valóságos állam az államban, mely a maga módja szerint magyarázott népszabadságot a legszélsőbb gondolatig kihasználja — a maga javára. Láttunk e héten egy aprólékos gondallal összeállított társaságot belőlük mintegy negyven főt, melyben képviselve volt a szepes csecsemőtől kezdve egész a nagyapóságig majd minden évfolyam, Neszemly határából hozta őket a vörösörség s a fogház udvarának a vendégei voltak egy napig. A himjei erős kifejtett, marcona alakok, erős, brutálisan imponáló emberek. A nőneműek között volt egy sugártermetű hajlékony leány valóságos páva a rongyai között is. Ugy beszélt velünk, mint a kanász a stüldővel, igaz hogy bestiálisan szép volt az ördögadta, egy igazi tigris. A vádbiztos elvtárs a kit nehéz probléma elé állított ez az eset — úgy segített a dolgon, hogy az egész karavánt felpakolva utnak irányította új szomszédaink a cseh-szlovák köztársaság felé. Legyen nekik is szencsójuk hozzá.

CSARNOK.

Világfordulás.

A régi rendszer egyik legjellegzetesebb intézménye volt az iparos tanonctartás, népiesen szólva „inas“. Már egyszer említettük, hogy erre a célra a kiselejtezett emberi anyagot használták. Ha a vizsgán elbukott a diák az volt a büntetése, a leglealázóbb megbélyegzése, hogy inasnak adták. Szintugy ha valamely faluban sánta, pupos vagy félszemű gyerek volt, az bizonyos, hogy inasnak került a városba.

Olyan veszett híre volt ennek a pályának, hogy a stüldő fiúk rettegve gondoltak arra, hogy valaha ebbe belekerülnek.

A szerződés, melyeket rendszerint az ipartestület közreműködésével kötöttek meg, testestül-lelkestül lekötötték a serdületlen fiút az iparoshoz.

Az a négy, esetleg öt esztendő valóságos szenvedés volt sok esetben, melyet végig kellett neki szenvedni. Igaz akadtak elvétve humánus érzésű emberek, ám ez nagyon kevés volt. Volt azután olyan eset is, hogy négy-öt inast is tartottak, ez volt a legolcsóbb munkaerő, melyet a mesterek nagy része igyekezett is kihasználni. Sok helyen ők helyettesítették a szolgáló lányt, söpörni, mosogatni az inas dolga volt, ahol kis gyermekek voltak, ott száraz dajkának is bevált.

Voltak műhelyek, ahol a fejletlen inasfiú napi tizennégy-tizenhatórás munkát végzett, ha már utolsó éveiben használható volt a mesterségben.

Ezért aztán ugyanolyan epekedve várták a felszabadítás idejét, mint a katona akit „gyöngyéletre“ soroztak be. Ritka eset volt az, hogy még a felszabadulási időn túl is helyben maradt volna. Kivételt képeztek — és ezt újból hangsúlyozzuk — egyes felvilágosodottabb iparosok, sőt egyes szakmák is mint pl. a „nyomdászok“ és az u. n. „uriszabók“ stb.

Elmondhatjuk általában, hogy az emberi érzés és jobb belátás helyett itt is csak a kérlelhetetlen szigor és a hozott törvények rideg alkalmazása volt az irányadó.

Egy folytatódó kihasználása ugyiszólván kizsákmányolása a munkaerőnek, jellemzi az egész letűnt rendszert.

Természetes, a helyzet önként állott elő. A nagykereskedő azzal a ténykedésével, hogy ő szállította a mesterek részére a szükséges anyagokat, minden különösebb megerőltetés nélkül olyan jövedelemre tett szert, melyet az iparos az alkalmazottak munkájának a kihasználásával tudott kielégíteni. Megpróbál-

juk magyarázni. Említettük egy ízben hogyha az iparosnak pár száz forintja volt, — ami abban az időben egy kis vagyon volt, — mindjárt ingatlanba fektette; ahelyett, hogy szövetkezeti alapon szervezkedve, bevásárlási összeget gyűjtött volna s az anyagokat első kézből vásárolva kevesebb munkaerő kihasználásával nagyobb jövedelmet tudott volna előállítani.

A kereskedő egész furfangosan járt el. Sok esetben még egy krajcár befektetés nélkül is gondtalan dolog nélküli életet biztosított magának.

A nagytőkének nyíltan bevallott közvetítőinél a bankoktól bevásárlásra felvette a pénzt 8% kamatra, ugyanazt a bevásárolt anyagot tovább adta az iparosnak 25% sok esetben 30% százalékos nyereséggel.

Az egész művelet nem állott semmi másból, mint egy névalírásból. Amelyik kereskedő azután ezt a valóságban egyszerű műveletet tökélyre tudta fejleszteni, elnevezték „jó cégnek“. Az ilyen cégek azután a folyton halmozódó nyereségek folytán abba a helyzetbe kerültek, hogy a tőke nélkül kinló iparost ki tudták „segíteni“ a zavarból ha arra szükség volt. Adtak hitelbe, de csak annak akinek kis házácskája, vagy szőlője volt, míg odaig fejlődött a dolog, hogy a vevőjék árán szerzett kis ingatlan jobban a kereskedő volt, mint a tulajdonosé.

Ha pedig ebben az elmondottakban valaki kételkednék, kérdezzen meg csak egy idősebb csizmadia mestert, hogy a Langheim bőrkoreskedő hány iparosnak a házára mondhatta el büszkén, hogy „ez is az én házam, az is az én házam“, Ugyanílyen állapotba kerültek a többi szakmák is.

Világos tehát, hogy a dolog nélküli jövedelmet valahonnan elő kellett állítani s a mester, hogy jövedelmét fokozza, kénytelen volt az alkalmazottait nagyobb munkaidőre és kisebb fizetésre szorítani. Végeredményben aztán az járt legrosszabbul, aki a legelső fokozott állott. Az iparostanonc és segéd, ezek adták a legnagyobb fizikai erőt.

A legnagyobb tévedésben vannak tehát a mostani még önálló iparosok, akik még ma sem tudják felismerni, hogy ők éppen olyan kiuzsorázott, kiszipolyozott proletárjai voltak a nagytőkének, mint az alkalmazottaik.

Még ma is idegenkednek a szövetkezéstől, a tömörüléstől, még mind arra vár, hogy megnyíljanak a határok, a kereskedő áruhoz jusson és így újra kezdődne a régi nóta. Csakhogy ez a rendszer meghalt már. A proletár állam mely minden nyersanyagot lefoglalt, az ezután termelt és külföldről behozott nyersanyagokat is zár alá fogja venni. Egyetlen egy nagy vállalkozó lesz: az állam melyet mi magunk alkotunk a dolgozók — s a termelt javakat az állam — mi magunk osztjuk el igazságosan a — dolgozók között.

Ebben a teljesítményben aztán részt vehetnek a kereskedők is, mint közvetítő munkaszerv, az elvégzett munka után járó munkabérrrel, természetesen nem a régi tőkés rend szabályai szerint.

Nem győzzük eléggé hangsúlyozni, itt is mint minden alkalomkor, a felvilágosodottság szükségességét.

Fél az iparos a munkással egy szervbe tömörülni, pedig a viszonyok kényszerítő hatása folytán ez ugyanis bekövetkezik ha ma nem, hát holnap.

Restelli — egy beképzelt társadalmi rossz szokásból, hogy az ifjabb nemzedékkel, — megértve együtt haladjon, pedig hát telik-mulik az idő és az előregedettteket, végeredményben csak a dolgozó társadalom munkateljesítményéből kell eltartani.

Az egyenlőség elvét másképp nem is tudjuk elképzelni. Egy mindnyájéért és mindnyáján egyért.

(Cs. 4.)

Hirdetések

„felvételnek lapunk kiadóhivatalában.“

Csodás szép csak az a nő lehet, ki

A praeparatumok jósaért és eredményért kereskedem.

„MEDE“ NÖVÉNYKRÉMET használ, mert eltűnik a szeplős, májfoltos, himlőhelyes, anyajoles felső hamrétege és úde ifju arcbört nyer. . . . . Ára 25.— kor.

ALABASTROMHOZ hasonló lesz a bőre, ha „MEDEA“ emulziót és pudert használ nappalra. . . . . Ára mindkettőnek 37.— K.

HAJA MEGNŐ ÉS NEM HULL, ha haját a „MEDEA“ növényparlattal apolja. . . . . Ára 22.— kor.

Diszkrét szétküldés utánvétel vagy a pénz előleges beküldése mellett . . . . . kapható:

MATIS és PRAMGER kozmetikai vegyésznök. . . . . Kispest.

Halló! Halló!

Kinek van használt

hanglemeze?

Régi vagy törött hanglemezeket, míg az anyaghiány tart, legmagasabb áron veszünk vagy cserélünk

WAGNER

Országszerte elismert elsőrendű magyar hangszer és beszélőgépek nagyáruháza.

Budapest, József-körút 15. Fiók: IX., Ráday-utca 18.

Beszélőgépek 1500 koronáig. Dalszöveges lemezjegyzék és árjegyzék ingyen!

(VI.)

